

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:
– Ýokary sportda Türkmenistany dünýä tanatmak meniň esasy maksatlarymyň biridir

TALYP SPORTY

Talyp ýaşlaryň jemgyýetçilik-syýasy we ylmy-publisistiki neşiri

Esaslandyryjysy – Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport instituty

Sentýabr, 2025ý. 9-njy sany.
Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýyly

GARAŞSYZLYGYNŇ RÖWŞEN ÝOLY

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe Garaşsyzlygymyzyň we Bitaraplygymyzyň binýadyny has-da pugtalandyryp ýurdumyz beýik geljege tarap öňe barýar. Garaşsyzlyk ýyllary içinde döwletimizde ägirt uly işler dumuşa geçirildi. Ýurdumyzyň at - abraýyny belent derejelere ýetiren türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyzyň beýik başlangyçlary, belent tutumlary bilen ata Watanymyz kuwwatly döwlete öwürüldi. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň baştutanlygynda

parahatçylygynyň we dostlugynyň ýurdy hökmünde ýurdumyzyň halkara giňişligindäki abraýy barha pugtalanýar. Ýurdumyz döwletleriň arasyndaky ylalaşyklary ýola goýmaktaky başlangyçlary giň goldawa eýe bolýar. Muňa eziş Watanymyzyň hemişelik Bitaraplyk hukuk ýagdaýynyň Birleşen Milletler Guramasy tarapyndan üçünji gezek ykrar edilmegi hem şaýatlyk edýär. Dünýäde üç gezek ykrar edilen Bitarap ýurt eziş Watanymyz Türkmenistandyr.

Türkmenistanda ýaş nesli watansöýjülik, ynsanperwerlik, sagdyn ruhda terbiýelemek barada köp alada edilýär. Sagdyn bedenli nesilleri ýetişdirmäge, ýaşlaryň

dumuş we ahlak taýdan ösüşiniň üpjün edilmegine uly ähmiýet berilýär. Geljekde türkmen türgenleri halkara derejeli ýaryşlarda Garaşsyz, hemişelik Bitarap döwletimiziň abraýyny belende galdyrmak maksady bilen döredip berilýän mümkinçiliklerden peýdalanylýan türkmenleşik we bilim başamyklaryny artdyryýarlar.

Gahryman Arkadagymyzyň hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň tagallary bilen amala aşyrylýan ägirt uly işler halkymyzyň eşretli dumuşynyň binýadyny berkidiýär. Bu gün Garaşsyz, hemişelik Bitarap döwletimiz gülläp ösüşiniň we bagtyýarlygynyň ýurdy, sagdynlygynyň hem-de ru-

hubelentliginiň, sportuň mekany hökmünde ýer yüzünde uly mesgurlyga eýedir.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ata Watanymyz bedew batly ösüş-özürtmeleriniň ak ýolundan barha öňe alyp barýan, ulus-ilimizi abadan dumuşda ýaşadýan Gahryman Arkadagymyzyň we Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň döwletli tutumlarynyň has-da rowaçlanmagyny arzuw edýäris!

Işanguly Meretnyýazow,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutunyň bedenterbiýe fakultetiniň dekany.

ÝURDUMYZYŇ BILIM GIŇIŞLIGINDE

Üstümizdäki ýylda paýtagtymyzda Halkara senagatçylar we telekeçiler uniwersitetiniň açylyp, onuň ilkinji gezek talyplary kabul etmegi ýylyň buýsançly şanly wakalarynyň biri boldy diýip belläp geçmek bolar.

Gahryman Arkadagymyzyň başlangyçlary, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň parasatly syýasaty esasynda, milli bilim ulgamynda amala aşyrylýan yzygiderli özgertmeler, ösüşler ýurdumyzyň bilim giňişliginde täze gözýetimleri, täze ulgamlary açýar. Halkymyzyň kökleri taryhy çuňluklardan gaýdýan, binýady halallykdan tutulan milli telekeçilik, önümçilik, maşgalaňy, nebereleriniň halal gazanç esasynda eklemek, gurplandyrmak däp-dessurlary, ýol-ýörelgeleri bar. Häzirki wagtda ýurdumyzda yzygiderli ösüşlere eýe bolýan iri, orta we kiçi telekeçilik

ulgamlarynda bu ata-baba ýol-ýörelge bolup gelyän ýagşy amallar özüniň mynasyp beýanyny tapýar. Dünýäniň abraýly iri kompanýalary Türkmenistany, şol sanda ajaýyp zamanamyzda dörän, ösüp ýetişen milli telekeçilik kärhanalarymyzy özleriniň her bir işde ynamdar hyzmatdaşy hökmünde görýär.

Bu gazanylan derejäni, milli ýol-ýörelgeleri şu günki ösüp gelyän we geljekki nesillere mynasyp miras hökmünde goýmak, Garaşsyz, hemişelik Bitarap Türkmenistan döwletimizi güldedip ösdürmäge deňsiz-taýsyz goşant goşan milli telekeçilik ulgamyň aýratynlyklaryny, inçeliklerini ýaş hünärmenlere ylmy we amaly esaslarda öwretmek maksady bilen, Halkara senagatçylar we telekeçiler uniwersitetiniň açylmagyny tüýs wagtynda kabul edilen wajyp çözgüt hökmünde

atlandyrmak bolar. Çünki mukaddes Garaşsyzlygymyzyň geçen 34 ýyla goňlaý döwründe milli senagatçylarymyz we telekeçilerimiz, özlere döwletimiz, Gahryman Arkadagymyz, Arkadagly Gahryman Serdarymyz tarapyndan berilýän goldawlar esasynda yhlasy işläp, esasan ýurdumyzyň çäğinden öňýän çig maly ulanmagyň hasabyna kuwwatly gaýtadan işleýän senagaty, gurluşyk ulgamyny, söwda we telekeçilik pudaklaryny döredtiler. Bu gazanylan ajaýyp tejribäni dünýä telekeçilik ulgamyň in täze gazananlary bilen utgaşdyrmagyň hasabyna senagatçylyk we telekeçilik ugurly milli bilim beriş ulgamyny döretmek şu günün wajyp meselesi bolup orta çykypdy. Şeýlelikde, Gahryman Arkadagymyzyň başlangyçlary, hormatly Prezidentimiziň parasatly syýasaty bilen ýurdumyzyň bilim

giňişliginde maksady halkymyzyň geljegini nazarlaýan ýene-de bir täze ugur — senagatçylyk we telekeçilik boýunça durnukly akademiki bilimi we iş ýüzündäki tejribäni berýän ulgam döredi.

Biz täze ýokary okuw mekdebinde okajak deň-duşlarymyza okuwda, bilimde, tejribede uly üstünlikleri arzuw etmek bilen, ýurdumyzda bilim ulgamyny, telekeçilik pudagyny ösdürmek babatda yzygiderli aladalary durmuşa geçirýän Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza uzak ömür, jan saglyk, döwletli başlangyçlarynda hemişe üstünlik arzuw edýäris!

Gülňur Baýlyýewa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriniň talyby.

YLYM BILIM - DURMUŞ ÝOLUNA BADAŁGA

Bilim ulgamynyň üstünlikden diňe bir ýurduň ösüşinde däl, eýsem onuň halkara derejesindäki abraýynyň ýokarlanmagynda hem uly äh-

miýete eýedir. Bilimli, başamykly we döwrebap pikirlenýän ýaş nesil — her bir döwlet üçin in gymmatly baýlykdyr.

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutunda 2025 — 2026-njy okuw ýylynyň başlanmagy mynasypbetli dabara-

ly çäreler guramaçylykly geçinildi. Täze okuw ýylynda instituta 1 halkara derejeli sport ussady, 34 sport ussatlygyna dalaşgär, 43 halkara ýaryşlarynyň ýeňijisi, 149 ýurt derejesindäki ýaryşlaryň ýeňijisi, 146 welaýat derejesindäki ýaryşlaryň ýeňijisi kabul edildi. Bulardan başga-da, 194 ýaş türgen milli ýygynydylaryň hem-de öňdebarjy sport toparlaryň düzümine girýär. Şeýle hem 33 sany sport mekdebinin uçurymlary talyplaryk bagtyna mynasyp boldular. Türkmenistanyň sport syýasatynyň üstünlikli durmuşa geçilmegi netijesinde ýüze çykyan şeýle zehinli ýaşlaryň ýurdumyzyň halkara sport giňişligindäki abraýyny has-da belende götermäge mynasyp goşant goşjakdyklary mynasypdyr. Bilim — ösüň, ösüş bolsa bagtyýarlygyň çeşnesidir. Türkmenistanyň bilim strategiýasy ýaş nesli çuňňur bilimli, ýokary derejeli hünärmenler hökmünde yetiştirmäge gönükdirilendir. Ýurdumyzyň ýokary okuw jaýlarynda mekdeplerinde döwrebap maglumat serişdeleri, sanly okuw platformalary oňaňdyrylýar. Şeýle şertler ýaşlara diňe bir bilim almak bilen çäklermän, eýsem, dünýäniň önde-

barjy tejribelerine laýyk derejede ösüşe ýetmek üçin gün mümkinçilik döredýär. Bilim ulgamynyň üstünlikden diňe bir ýurduň ösüşinde däl, eýsem onuň halkara derejesindäki abraýynyň ýokarlanmagynda hem uly ähmiýete eýedir. Bilimli, başamykly we döwrebap pikirlenýän ýaş nesil — her bir döwlet üçin in gymmatly baýlykdyr. Milli bilim ulgamyny kämilleşdirmek, ýaş nesliň beden taýdan sagdyn, ruhy taýdan kämil ösmegi, döwrebap bilim almagy üçin ähli zerur şertler döredilýär. Ýaşlarymyz halkara bäsleşiklerinde baýrakly orunlara mynasyp bolup, ýurdumyzyň abraýyny belende göterýäler. Beden we ruhy taýdan sazlaşykly ösýän sagdyn, döwrebap bilimli nesilleri tertibiäp yetiştirmäge, bedenterbiýäni we sporty ösdürmäge gün mümkinçilikden döredip berýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag ömri uzak, il-ýurt bähbitli, döwlet ähmiýetli tutumly işleri hemişe rowaç bolsun!

Begenç Mollajew,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň bedenterbiýe hünäriniň talyby.

BILIMLER WE TALYP ÝAŞLAR GÜNI

Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýylynda belent mertebeli Gahryman Arkadagymyz dünýä ünlülerine gabat gelyän Halkara senagatçylyk we telekeçiler uniwersitetiniň açylyş dabarasyna gatnaşdy. Şol gün 2025 – 2026-njy okuw ýylynyň Bilimler we talyp ýaşlar günü hem-de täze 2025 – 2026-njy okuw ýylynyň başlanmagy mynasybetli, talyplara we mekdep okuwçylaryna ilkinji okuw sapagy ny geçdi.

Türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň

sim gelyär: beýik maksatlara ýetmek üçin zähmeti hemişe özüňize hemra ediniň! Siziň çekýän zähmetiňiz hemişe halal, ile-ýurda bähbitli bolsun! diýip belledi.

Ýurdumyzda sanly tehnologiýalaryň çalt ösmegi bilen, bütin dünýäni öz içine alýan aragatnaşyk ulgamy döredilýär, täze pudaklardyr düşünjeler peýda bolýar. Döwrüň bu täzelikleri biziň jemgyýetimize hem giňden ornaşýar. Bu bolsa dünýäniň sanly giňişligine ýurdumyzyň işjeň goşulýşmagyny, halkara bazarda bäsdeşlige ukyply bolmagyny üpjün edýär. Ylmyň durmuşdaky

kyň nesilleridir. Biz öz şanly geçmişimize, baý taryhymyza, beýik döwürimize guwanmaga we buýsanmaga doly haklydyrys”.

Gahryman Arkadagymyz özüniň umumy sapagynda pikirleriniň manymaňzyny, mazmunyny akyly eleginden geçirip, durmuş tejribesiniň sapaklary bilen deňeşdirip ýurdumyzyň ýaşlarynyň önünde örän jogapkärli wezipeleri belledi. Hormatly Arkadagymyz ýaşlara: “Garaşsyzlygymyzyň we Bitaraplygymyzyň pugtalandyrylmagynyň bähbidine ýurdumyzyň garaşsyz ösüşiniň örän jogapkärli tapgyrynda alyp barýan işlerimizi dowam

ýyny üpjün etmekden, pedagogik ugurly işgärleri öz hünär ugurlary boýunça kämilleşdirmekten, mugallymlaryň nazary hem usuly derejesini ýokarlandyrmakdan ugur alyp, öňde duran wezipeleri çözmekden ybaratdyr. Şu wezipeleri abraý bilen amal etmede diňe bir milli tejribe bilen çäklenmän, bu babatda dünýä tejribesini öwrenmek ýaly ygtybarly usullara üns berilmegi-de bu ulgamyň döwrebap kämilleşdirilmeğinde uly ähmiýete eýedir.

Ýadyňyza düşýän bolsa, belli ýazyjy Maksim Gorkiniň “ Dankonyň ýüregi ” atly eserinde adamlar tümlükde galyp, ugur-utgany ýitirýändirler. Şonda Danko öz ýüreginiň yşgyna daş-töweregi ýagtylandyryp, dogry ýola gönükdirýändir. Bilim hem ynanyşyň ruhy alemi nura besläp, dogry ýola salgy berýän ýagtylykdyr. Ylym älemi – giden bir umman. Ylma teşneler onda ugur görkezýän ýyldyzy idegleyän münçejime öwürülmeli. Muhammet Pygamber mübärekgahadyslarynda “ Ylym bir göwherdir, ony nirden tapsaňyzam alyň ” diýipdir. Hezreti Aly “ Maňa bir harp öwredeniň kyrk ýyl guly bolaryň ” diýipdir. Magtymguly atamyz “ Alymlara uýsaň, açylar gözüň ” diýipdir. Paýhasa bilime daýanyň, durmuşy dolandyryp bol-

Başlygy Gahryman Arkadagymyzyň öwüt-ündewleri we gymmatly maslahatlary ýaşlara türkmen halkynyň şöhratly taryhy, milli gymmatlyklary, öz-boluşly döp-dessurlary barada gyzykly hem örän täsirli gürrüň berdi. Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ýurdumyzyň Garaşsyzlyk we Bitaraplyk binýadyny has-da berkitmekde alnyp barylýan işler, nesil terbiýesi baradaky derwaýys meselelere has hem ünsi çekdi. Gahryman Arkadagymyz: “Biziň üçin Watandan beýik gymmatlyk, halkymyzdan eziz düşünje ýokdur” diýip belleyär.

Ata babalarymyzyň “Towşana — dogduk depe”, “Ilm-günüm bolmasa, Aýym-Günüm dogmasyn”, “Ýaryndan aýrylan ýedi ýyl aglar, yurdundan aýrylan ölinçä aglar” ýaly dürdäne sözlerinde Watanyň gadyr-gymmaty, mukaddesligi ör-boýuna galýar.

Sebäbi Watanyň her daban ýeri, her gysym topragy biziň üçin mukaddesdir. Şu ýerde bagtyýar ýaşlarymyzyň döwlet, häkimiýet we dolandyryş edaralarynda, ylym-bilim, medeniýet, saglygy goraýyş ulgamlarynda, önümçilik kärhanalarynda yhlasly zähmet çekýändiklerini, eziz Watanymyzy ösdürmäge mynasyp goşant goşandyklaryny buýsanç bilen belläp geçdi.

Halal zähmet ynanyşyň abraý-mertebesini, ömrüniň manysyny artdyryýar. Şoňa görä-de, ýaşlara şeýle sargyt ede-

ornunyň ýokarlanmagy bilen, ösen tehnologiýalardan habarly täze nesil hem kemala gelyär. Bilşimiz ýaly, taryhyň bütin dowamynda ata-babalarymyz ylymdan üzüňe ýaşamandyr. Biziň ýaşlarymyz bu gün pederlerimizniň ylym dünýäsindäki beýik açyşlaryna buýsanmaga haklydyr. Şonuň bilen birlikde, olar adamzadyň ylymda hem-de tehnologiýada gazanan üstünliklerini barha düýpli öleşdirýärler.

Gahryman Arkadagymyz öz çykyşynda şeýle parasatly jümleleri belledi: “türkmen edermen, akylly, sowatly, ýüregi beýleki halklara bolan söýgüden we pähim-paýhasa bolan söýgüden doly halkdyr. Öz ýurduňy söýmek we oňa wepaly bolmak – bu türkmen halkynyň öňe sürýän filosofik kadasydyr. Biz beýik oguzlaryň nesilleridir. Biz dünýä taryhyna we medeniýetine gymmatly goşant goşup, taryhda nusgalyk yz galdyran hal-

etdirmelişiz” diýip, ýaşlaryň önünde uly işleriň garaşandygyny aýtdy.

Dünýäde her bir ynasan üçin bilimleri öleşdirmekten, ylym öwrenmekden beýik zat ýok.

Geljegimiziň rowşen ýolunda bilimi-ylmy ösdürmegiň möhüm ähmiýetiniň bardygyny bellemek bilen, Hormatly Prezidentimiziň ýolbaşçylygynda ýurdumyzda bilim ulgamy has hem kämilleşýär. Islendik jemgyýetiň ylym-bilim ulgamyndaky özgerişleriniň özeninde adamzadyň ylym-bilim bilen aýrylmaz baglanyşygy ýatyr. Ylmyň düýpli açlymagy, bilimiň hiliniň ýokarlanmagy bu ugurda zähmet çekýän adamyň başarygyna baglydyr. Milli ylmy kämilleşdirmek we bilim ulgamyny ösdürmek bilen baglanyşykly döwlet tarapyndan geçirilýän işleriň mazmuny ylmy-tehniki gory güçlendirmekten, ýurtda ylmy-bilimi dolanyşygyň ýokary derejedäki ýagda-

ýar, aň-bilimiň güýji arkaly ruhy baýlyk üpjün edilyär. Bu pikir iň gadymy dini kitap bolan “Awestada” bar. Munuň özi ylma bolan hormatyň, teşneligiň adamzat dörali bari bardygyna güwä geçýär. Ylym – garaňky ýollary ýagtyldýan yşykdyr.

Biz dünýä jemgyýeti bilen sazlaşykly ösjeň bolsak, oňa has içgin goşulýşmaga çalyşsak, onda dünýäniň ylym-bilim ulgamynyň ýeten derejesinden habarly bolmak we milletiň intellektual kuwwatyny ýokary götermek döwrüň talabyna öwürülýär. Yurdumyzyň bilim ulgamyny ylym ulgamyndan üzüňlikde göz önüne getirmek asla mümkin däl.

Ogelnäzik Isenowa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň diller kafedrasynyň uly mugallymy.

STUDENT SPORTS: THE BASIS OF PROGRESS.

The esteemed President emphasized that the development of the physical culture and sports system is one of the priorities of the state policy of our country. As a result of the implementation of comprehensive measures, the formation of a healthy lifestyle has become a powerful unifying force that contributes to the national doctrine and the sustainable development of our Motherland. It is noted with pride that the initiatives put forward by the Head of State in this area receive the warm

leader, the work being carried out to help young people grow into strong, high-spirited individuals, the reforms being carried out in the sports sector, and the concerns about the role of sports in human life, the development of the sports system in Turkmenistan is one of the priorities of the state policy. In order to implement the tasks set, new methods of action in this area are being developed in the country, comprehensive reforms are being carried out in the field of training master athletes, making a

support of our compatriots and the recognition of the international community.

Sport has been developed to the level of an industry that is an integral part of the life of mankind. Today, our country is recognized in the world as a sporty country due to the attention it pays to sports and a healthy lifestyle.

Multi-functional stadiums, physical education and health complexes, cycling tracks, sports schools and other facilities have been built and put into operation in all regions of the country. New methods of training athletes, coaches and the practice of holding sports games have been improved. Turkmen sportsmen actively participate in competitions held abroad.

Under the wise leadership of the national

significant contribution to the development of the Olympic movement.

The improvement of physical education and sports in our country, the acquisition of healthy lifestyle principles as a result of the harmonious combination of material and spiritual potential of a person, as well as the further expansion of international cooperation in sports are among the priorities of the state policy.

Long live our Honorable Arkadag, our Heroic Arkadagly Serdar, for creating such opportunities for us student youth!

Nartach Shamedova,
a teacher of the department of languages
of the Turkmen state institute of physical
education and sport.

Turkmenistan is a place of growth and change.

During the revival of the new are of the stable state, under the leadership of our Heroic Serdar Arkadagly, every day of our country will be dedicated to holidays and notable dates. Our country will reach great heights of revolution every day. Our country is well known in the world as a place of peace, tranquility and development. At the same time, our country will join the ranks of countries rich in neutral and territorial resources. This increases the interest of the peoples of the world in our country. Under the leadership of our Heroic Arkadagly Serdar, the state of Turkmenistan will change its life during the period of prosperity of the state. Its place will take in the world with projects of international important. Our country's favorable geographical location and stable Asian political situation make it a promising country in terms of reliable cooperation.

Currently, our neutral state of Turkmenistan will conduct peaceful, honorable, prosperous political, economic and cultural-humanitarian cooperation with neighboring countries and other countries of the world. Turkmenistan has become one of the fastest growing countries in the world. It will be recognized as a country that is economically powerful, politically stable and peaceful, and actively involved in regional and international relations, and

will conduct a respectful and humanitarian relationship with other countries. The religion of neutrality will influence the basic politics of a country and its internal politics as well. We are people who breathe freely and live in peace under the knot of peace. Our country is on its way to a bright future. Neutrality is the sun calmness of the sun, the faith of tomorrow. He is always the source of our happiness.

Under the reasonable Leader of the President, the great works that will of the future will further enhance the prestige of our dear country. We should note that our country is open to all areas of equitable cooperation in the world, and is dedicated to developing cooperation for the sake of growth and peace. This will make people friendly and help to strengthen peace in the world. Turkmenistan has always been committed to the country of neutrality, its fundamental values of peaceful, respect for noble culture and traditional desert, good neighborliness, openness, and long-term consideration. Turkmenistan began to implement major reforms from the day a man stepped on the highway. Such successful work has been carried out in many areas.

Mamagul Jorayeva,
a student sports journalism
specialisation of the Turkmen
state institute of physical
education and sport.

TÜRGENLERİMİZİN ÜSTÜNLİKLERİ

Türkmenistanyň jiu-jitsu boýunça milli ýygynyň 11-14-nji sentýabrda Afinada geçirilen 20-nji Balkan açyk çempionatyndaky çykyşyny üstünlikli tamamlady.

Çempionatyň soňky günlerinde türkmen türgenleri dürli ugurlar boýunça bu ýaryşa ajaýyp taýýarlyk görendiklerini tassykladylar. Suray Gökgaýewa, Soltanmyrat Nuryýew, Şyhberdi Rahmanow, Bagtyýar Myradow we Rahat Gurbanow «ne waza» görmüşi boýunça altyn medallary gazandylar.

«Ne waza» görmüşi boýunça kümüş medallara Aýnur Kullyýewa, Alysir Jumamyradow, Yslam Öwezow we Eziz Ýollyýew dagy mynasyp boldular. Bürünç baýraklary Yslam Rejepow Daýanç Kullyýew we Annagurt Amanmyradow gazandylar.

Yslam Rejepow we Yslam Öwezow «no gi» görmüşi boýunça çempion diýen ada mynasyp boldular. Kümüş medallary Süleýman Nuryýew, Daýanç Kullyýew we

Eziz Ýollyýew gazandylar. Soltanmyrat Nuryýew, Şyhberdi Rahmanow, Oguldursun Azimowa we Annagurt Amanmyradow bürünç medallara mynasyp boldular.

Tutuş ýaryşyň netijeleri boýunça türkmen pälwanlary 38 medal: 14 altyn, 12 kümüş we 14 bürünç medal gazandylar.

Ýygynyň düzümindäki Türkmen döwlet bedenterbiýe sport institutynyň talyp türgenleri Suray Gökgaýewa, Nuryýew Soltanmyrat, Öwezow Yslam, Kullyýewa Aýnur, Kullyýew Daýanç, Nuryýew Daýanç, şeýle-de institutyň mugallymy Kurbanow Rahat ýokary okuw mekdebimiz tarapyndan gymmat bahaly sowgatlar hem-de hormat hatlary bilen sylaglandy.

Babamyrat Täşliýew,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň sport
žurnalistikasy hünäriniň talyby.

MILLI MIRASYMYZA SARPA

Adamzadyň taryhy bilen ömürdeş ahalteke bedewlerimiz asyrlaryň dowamynda ýyndamlygy, gözelligi, akyllylygy bilen görenleri haýrana goýýar. Ynsan ykbaly bilen ykbalyň berk baglan bedew at ynsanlaryň wepaly ýoldaşydyr.

Türkmen bedewleriniň gadymy taryhy öz gözbaşyny münýýlyklaryň jümmüşinden alyp gaýdýar. Olar mert ýigitleriň ýakyn hemrasy, wepaly ýoldaşy, uçar ganaty hasaplanypdyr. Halkymyz ar-namyslylygyň, merdana watan-söýüjiligiň nusgasy bolan, bürgüt gaýratly, laçyn ganatly, gyz kamatly bedewlerine uly guwanç, söýgi we hormat bilen garaýarlar.

Ahalteke bedewleriň asyl Watany, olaryň görk-görmekleri we ýüwrüklikleri haýkynda şeýle ýatlamalary mysal getirmek ýerlikli bolar.

B.e.öňki II asyrdan gadymy rim taryhçysy Appiana “Nusaý atlary öz gözelligi bilen tapawutlanýar. Bu bedewler kuwwatly şalara mynasyp. Olar tünňüburun buýsançly başlaryny belent tutýar we olaryň ýallary howada owsun atýar” diýip, atlary wasp etse, gadymy grek geografy we taryhçysy Strabon “Nusaý bedewleri iň iri we owadan atlardyr, olary pars şalary münýärler” diýip ýatlaýar. Nusaý galasynda gazuw-agтарыş geçirenlerinde hem at şekiljikleri, sowut bilen üsti bürelen söweş atynyň şekili tapylypdyr. Ilkinji söweşiji Parfi-taşasy Ärsak grek-makedon basybalyjylaryna garşy söweşip, ýyndam bedew atlary bilen Köpet-

dagynyň eteklerindäki sebitleri halas edýär we kuwwatly döwletiň düýbünü tutýar. Parfiýalylar onauň hatyrasyny şeýle belent tutýarlar.

Ahal topraklary-öňki Kesearkaçda öri meýdanlardan, durnagöz çeşmelerden geçýän bedewlerdigi hemmä mälimdir. At türkmen halkynyň arasynda söweşiji, edermen ýeňiji hökmünde tanalýar. Tebigatyň emri bilen sahatly ahal topragy gadymy türkmen bedewleriniň mesgen tutan ýerine öwrüldi we olar dünýä meşhur ahalteke bedewleri bolup ýetişdirdi.

Biziň ata-babalarymyzyň wepaly ýoldaşy, ýow güni syrdaşy bolan be-

dewlerimizi türkmen şahyrlarymyz öz şygryrlarynda Süleýmanyň tagtyna, aslylylygyň, duýgurlygyň, wepalylygynyň nusgasyna deňäpdirler. Nakyllarymyzda hem bedew atlarymyzyň sarpasy belentde goýlupdyr. “Ýüwrük atyň bahasy bolmaz”, “Atyň ady uly, düýän dabany”, “At agynan ýerde toý bolar”, “Ýüwrük atyň bahasy bolmaz”, “Aty bolanyň abraýy bolar”, “At dosty-ata dosty”, “At münen alysy görer” diýen ýaly nakyllar muňa mysal bolup biler.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe gözəl görkli bedewlerimiz toýlarymyzyň bezegi, milli buýsanjymyz we guwanjymyzdyr. Sebäbi asmandan inen behişi bedewler ösüşiň täze zamansynyň ruhlan-

dyryjy alamatydyr. Türkmeniň bedewi-türkmeniň uçar ganaty. Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe hormatly Prezidenti Serdar Berdimuhamedowyň ýadawsyz tagallasy bilen ahalteke bedewleriniň tohum arasalygyny saklap galmak boýunça atşynaslar, seýisler uly işleri durmuşa geçirýärler. Gökderede, şeýle hem ýurdu-myzyň welaýatlarynyň her birinde dünýä üllülerine laýyk gelýän atçylyk-sport toplumlary guruldy. Bu bolsa güneşli ölkämiziň at-abraýyny arşa göterýän behişi bedewlere, hyzmat edýän seýisleriň, çapyksuwarlaryň zehinli neslini kemala gelmegine getirer. Bu bolsa milli mirasymyza goýulýan sarpadyr.

**Bägül Çaryýarowa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň diller
kafedrasynyň uly mugallymy.**

ARKADAGYMYZ, ARKADAGLY SERDARYMYZ

*Galdyryp Watanyň şanyn- şöhratyn,
Dünýäde tanadyp türkmeniň adyn,
Ösdürdi ýurdumyň bedew deý badyn,
Arkadagymyz, Arkadagly Serdarymyz.*

*Şäherdir obalaryň ösýär galkynyp,
Deňizdir derýalar akýar tokunyp.
Saýlanandyr Ýaradandan ýalkanyp,
Arkadagymyz, Arkadagly Serdarymyz.*

*Türkmen sportuny dünýä tanadyp,
Türkmenistan adyn dünýä ýaň edip,
Älem-jahan haýran galar seredip,
Arkadagymyz, Arkadagly Serdarymyz.*

*Mukaddesdir topragymyz, duzymyz,
Namys-arly merdem ogul gyzymyz,
Watana gurbandyr şirin janymyz,
Arkadagymyz, Arkadagly Serdarymyz.*

**Ýagşymyrat Arazmyradow,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň talyby.**

GARASSYZ ÜLKÄM

*Dost-dogana gapy açyldy bu gün
Garaşsyz ölkämdä, Türkmenistanda!
Ilimiz asuda galkynýar göwün
Garaşsyz ölkämdä, Türkmenistanda!*

*Berkarar döwletiň Galkynyşy döwri
Şeýle döwürleriň köp bolsun höwri
Dilap Arkadaga uzak ýaş ömri
Garaşsyz ölkämdä, Türkmenistanda!*

*Gezekli gezegine gelip dur pasyl
Her ýyl hereketli ýygylýar hasyl
Egsilmez hiç wagt bereket asyl
Garaşsyz ölkämdä, Türkmenistanda!*

*Ýene oňe, diňe oňe ajap çag
Jennet kimin Watan gül-gülüstanda!
Al-ýaşyl daglary gözəl bakja-bag
Garaşsyz ölkämdä, Türkmenistanda!*

**Begenç Annageldiýew,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň sport
žurnalistikasy hünäriň talyby.**

GUTLY BOLSUN GARAŞSYZLYK BAÝRAMY!

*Döwletiň täji sen Türkmenistanym,
Gutly bolsun Garaşsyzlyk baýramy!
Buýsanjym hem dilde dessanym,
Gutly bolsun Garaşsyzlyk baýramy!*

*Ganat ýaýsyn bagty buşlap ak kepderi,
Eneleň ýaňlansyn hüwdi sesleri,
Geçmişi şöhratly, geljegi şanly,
Gutly bolsun Garaşsyzlyk baýramy!*

*Bu toprak pirleriň mesgen tutany,
Mert, edermen ýigitleriň mekany,
Guwandyrýar binalaryň hatary,
Gutly bolsun Garaşsyzlyk baýramy!*

*Dostlugyň nyşany giň yüpek ýoly,
Aşgärdir äleme şöhraty-şany,
Joşa gelse şahyr ýazar dessany,
Gutly bolsun Garaşsyzlyk baýramy!*

**Aýgül Çaryýewa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň sport
žurnalistikasy hünäriň talyby.**

AÝAKGAP GUTULARYNYDA NÄME ÜÇIN KIÇIJEK TOPLY HALTAJYKLAR GOÝULÝAR?

Silikagel haltajyklary satyn alýan önümlerimiziň gutusynda has hem aýakgap gutularynda duş gelmek bolýar. Silikagel kremniniň dioksidini öz içine alýar we çyglylygy siňdiriji häsiýetlere eýe bolan maddalardan durýar. Bu haltajyklaryň kömegi bilen önümler galyndylardan goralýar we öz agramynyň 40% -ine çenli nemi siňdirýär. Aýakgaplaryň çyglylygy ýakym-syz yslyra sebäp bolup biler. Şeýle ýagdaýda çyglylyk wagtynda aýrylmasa, bakteriýalaryň, kömelekleriň ösmegi üçin gurşaw döreýär. Şonuň üçin öndürjiler ajaýyp möhüm zat bolan aýakgap gutularyna ownuk toply haltajyklary goýýarlar. Ol önümleri uzak wagtyň dowamynda durkuny goramaga hem kömek edýär.

Esasy ulanylmalý ýerleriň biri hem, sport bilen meşgullanýan türgenler birnäçe sagat sagadyň dowamynda türgenleşikde bolýarlar. Şonuň netijesinde has köp der bölünip çykýar. Geýýän sport eşiklerine bölünip çykan der siňýär. Şeýle ýagdaýda ýaramaz yslyryň bolmazlygy üçin sport eşikleriniň hem-de sport torbalarynyň içinde silikagel-leriň birnäçesi goýulsa ýaramaz yslyardan goranyp bilerler.

Bular ekologiýa taýdan arassa hasaplanyp gündelik durmuşymyzda birnäçe peýdaly taraplary hem bardyr: **Suwuň içine düşen telefonlary silikagel bilen halas etmek.**

Adamlaryň köpüsiniň ilki bilen pikirlenýän zatlaryň biri suwa gaçan telefonlary öňki ýagdaýa getirmek üçin tüwi usulydyr. Şeýle-de bolsa, kremniý gel haltalary nemi siňdirmek we guratmak häsiýetli bolany üçin, tüwi bilen deňşdireniňde has täsirlidir. Telefon birnäçe sany silikagel haltajyklary bilen bilelikde plastiki torbalara salynýar we 24 ýa-da 48 sagat goýmalydyr.

Silikagel bilen kümüş garalmasynyň önüni almak.

Kümüş şaý-sepleriniň garalmasynyň önüni almak we uzak wagtyň dowamynda goramak üçin silikagel haltajyklary has täsirlidir. Şaý-sep gutularyna, kümüşden ýasalan ähli zatlaryň içine ýerleşdirip garalmagy aýyrmak mümkindir.

Dermanlary toply haltajyklary bilen uzak wagtlap howpsuz ulanmak.

Dermanlar, esasan hem aşanada ýa-da çyglylygy has köp ýerlerde saklansa bu ýagdaýda uzak wagtlap sagdyn ulanmak mümkin däl. Şeýle-de bolsa, dermanlaryň gapdalyna ýa-da gutujyklaryna kremniý gel haltalaryny goýup bilersiňiz.

Ýagny bulardan başga hem azyk önümleriniň, egin-eşikleriniň, kitaplaryň, möhüm resminamalaryň, çygly howalarda awtoulag aýnalarynyň bugarmagynyň önüni almak we ş.m maksady bilen silikagel haltalary has täsirli çözgütdir.

Üzümgül Hajýewa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň sport
žurnalistikasy hünäriňiň talyby.

TÄSIN BINALAR

Eýfel diňi

Ilkibaşda “Parižniň 300 metr diňi” ady bilen meşhurlyga eýe bolan Eýfel diňi dünýäde iň owadan täsin binalaryň biridir. Fransuz gurluşyk inženeri Gustaw Eýfel we onuň hyzmatdaşlary tarapyndan 1889-njy ýylda Fransýada geçirilen Bütindünýä söwda ýarmarkasyna bagyşlanyp açylan bu diň dünýä jahankeşdeleriniň haýrana goýýan diňleriň biri. Bütindünýä mirasynyň sanawyna girýän, bu binagärlik gymmatlygynyň gurluşygyna 1887-nji ýylyň 28-nji ýanwarynda başlanyp, 1889-njy ýylyň 31-nji martynda açylyş dabarasyny geçirilýär. Boýy 300 metr, soňra radioantenna bilen 324 metre çenli uzaldylan Eýfel diňi Fransýanyň we onuň paýtagtynyň esasy nyşany bolup durýar. 3 gatdan ybarat bolan bu diňde jemi 8 sany lift hereket edýär. 2022-nji ýylyň 15-nji martynda umumy beýikligi 324 metr bolan bu binanyň üstüne dikuçaryň kömegi bilen, täze radioantenna oturdylp, 330 metr beýiklik döredildi.

Dünýäniň iň ajaýyp ýadygärlikleriniň biri hökmünde Eýfel diňi köp sanly nusgalary we şuna meňzeş diňleri döretmek üçin ylham çeşmesi bolup hyzmat etdi. 1894-nji ýylda açylan beýikligi 157 metr bolan Blekpuł diňi, Gwatemaladaky 1935-nji ýylda açylan, 75 metr beýiklikdäki Torre del Reformader diňi ýa-da Meksikadaky 2007-nji açylan Torre de Gomez diňi biziň bu aýdanymyza anyk mysallardyr.

Eýfel diňi öz gözelligi bilen hem-de döwrebap hyzmatlary bilen gelýän myhmanlary özüne çekýär. Diňiň içinde ýerleşýän restoranlarda süýji nygmatlardan garbanyp, wagtyny hoş geçirýän jahankeşdeleriň sany

ýyl geldigiçe artýar. 2023-nji ýylda Eýfel diňine syýahat eden daşary ýurtly syýahatçylaryň sanynyň 7 milliondan hem gowrak bolmagy biziň bu aýdanlarymyzy has-da tassyklaýar.

Burj Halifa

Burj Halifa diňi syýahatçylaryň baryp görmek isleýän esasy täsin binalarynyň biri. Birleşen Arap Emirlikleriniň Dubaý şäherinde ýerleşýän bu bina araplarda “Halifa diňi”, “Burj Dubaý”, “Dubaý diňi” ady bilen has meşhurlyga eýedir. 2004-nji ýylyň 21-nji sentýabrynda gurluşygyna başlanyp, 2010-nji ýylyň 4-nji ýanwarynda açylan bu diň rekordlaryň birnäçesine mynasyp boldy. Bu gurluşyk

taslamasynyň awtory amerikaly meşhur binagär Adrian Smidir. 828 metr beýiklikdäki bu binada 163 gatyň bolmagy gelýän myhmanlarda hasda täsir galdyryýar.

Dubaý şäherinde howanyň derejesiniň aşa gyzgynlygy göz önüne tutulyp, bu ajaýyp diňe zeper ýetmez ýaly, esasanam, 50 gradusa çenli gyzgynlyga çydamly Burj Halifa diňi üçin ýörite beton işlenip düzülde. Beton garyndysy giçe goýuldy we beton erginine ýörite taýýarlanan buz goşuldy. Bu bolsa binanyň has berk, yssa çydamly bolmagyna ýardam etdi. Binanyň aýnalarynyň tutuş ýüzüni ýuwmak üçin 3 aýdan gowrak wagt gerek. Halifa binasynyň üstki böleginiň 17 sany futbol meýdançasynyň göwrümüne deň bolmagy bu binany gurmak üçin örän kyn gurluşyk işleriniň alnyp barylýandygyny görkezýär.

Dünýäde iň beýik bina adyna eýe bolan Burj Halifa öňki 646 metre deň bolan, Wařsawa radio diňiniň hem rekordyny täzelemegi başardy. Burj Halifa gurulmanka, iň köp gatly bina 110 gat bolan bolsa, bu binanyň binýat edilmegi bilen 163 gat bu diň rekordy dessine öz eline aldy. Iň beýik syn ediş otagy, iň beýik restoran hem Burj Halifa-da ýerleşýär. Binanyň 148-nji gatynda 555 metr belentlikde syn ediş otagy, 122-nji gatynda bolsa, 442 metr belentlikde iň beýik restoran “Atmosfera” atly restoran bar. Binada 57 sany lift, 8 sany eskalator bar. Binadaky liftleriň tizligi 18 m/s-e deň. Bu bolsa dünýäde has tizlikli hereket edýän liftleriň şu diňde gurnalanlygyny görkezýär.

Arzuw Şaýymowa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň sport
žurnalistikasy hünäriňiň talyby.

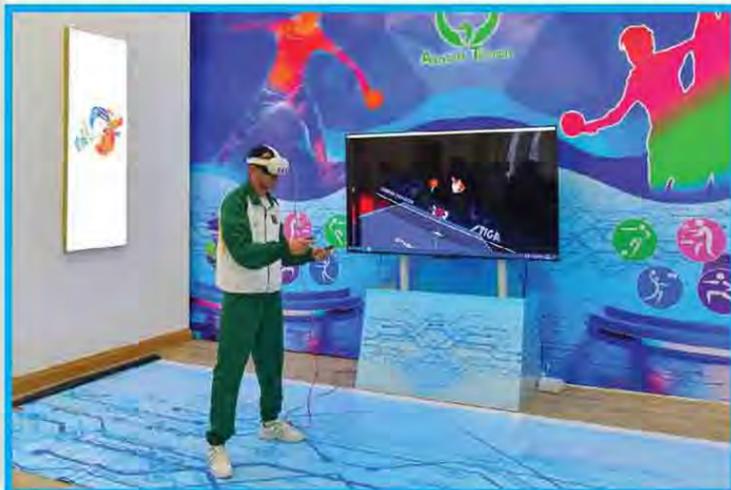
SPORTDA DÖWREBAP TEHNOLOGIÝALAR

Häzirki wagtda ýurdumyzda sport üçin niýetlenen döwrebap innowasion tehnologiýalaryň sany has köpeliýär. Emeli aň esasynda işleýän we netijeli çözgütleri taýýarlamağa ýardam edýän ulgamlar bu gün sportuň islendik gömüşlerinde giňden ulanylýar. Ol diňe türgen-

leşikde däl-de, eýsem türgenleriň saglygyny gözegçilikde saklamakda, ýaryşlary adalatly geçirmekde möhüm orun eýeleýär. Häzirki wagtda iň täze oýlap tapylşlaryň biri hökmünde sport ýaryşlaryny 5G tehnologiýalary esasynda görkezmeğe ýardam edýän gurluşlar

hem teklipe edilýär. Mundan başga-da akylyly stadionlar, sanly petekler ýaly ýaryşlary guramaga we olary üstünlikli geçirmäge kömek edýän gurluşlar barha artýar. Sport türgenleşiklerinde innowasion enjamlary, ýagny datçikler olaryň hereket ukyplygyny seljermäge mümkinçilik berýär. Bu maglumatlar bilen tällimçiler türgenleriň has güýçli we gowşak taraplaryna aýdyň göz ýetirip bilýärler. Sanly gözegçilik serişdeleri ýaryşlary adalatly geçirmäge ýardam edýär we ýalňyşlaryň önüni alýar. Meselem, ýeňil atletika ýaryşlarynda sekundyň bir bölegi hem ýeňijini kesgitleýär. Bilermenler sport tehnologiýalarynyň geriminiň has-da giňejdigidini belleýärler.

Akmeňli Kakabayewa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň sport
žurnalistikasy hünäriňiň talyby.

ZENAN - ZEMINIŇ GÖRKI

Zenalarymyzyň öz ukybyny, aýratyn barjaňlygyny sportuň dürli görnüşleriniň üsti bilen açyp görkezmeği guwandyrýjy ýagdaýdyr. Şonuň üçinem bu gün dünýä ýurtlarynda bolşy ýaly, türkmen sportunyň ösmeginde zenan türgenlerimiziň hyzmatynyň bolmagy, olaryň uly ýaryşlarda ýokary netijeleri gazanmaklary ýaly ähmiýetli wakalary ýurdumyzyň taryhynyň sahypalaryna ýazýar. Bu günki gün türkmen zenan türgenleri dünýä derejesindäki halkara ýaryşlaryna gatnaşyp Watanymyzyň baýdagyny belentde parladýarlar.

Sport — munuň özi, ilkinji nobatda, sagdynlyk we gözelligi. Hut şonuň üçin hem zenanlarda sporta bolan höwesini artdyrmak sagdyn durmuş ýörelgesini gazanmak arkaly, ýokanç däl keselleriň önüni almaga, enäniň we çaganyň saglygyny goramaga ýardam edýär. Türkmen zenalarynyň üstünlikleri türkmen sportunyň ösüşi bilen birlikde ýurdumyza gender deňliginiň gazanylýandygyny ýene bir ýola alamatlandyrýar. Geçmişden biziň günlerimize gelip ýeten şadessanlarymyzda, dessanlarymyzda türkmen zenanyň mertligine, merdemligine ägirt döredijilik ukybynyň bolanlygyna şaýatlyk edýän taryhy maglumatlar getirilýär. Geçmiş bilen şu günüň özboluşly hakyda ýumagyňyň çöşleýän şol hakykatlar türkmen zenanyň

tebigy dogumy, wepalylygy, mertligi barada söhbet etmäge itergi berýär. Zenalaryň sport bilen meşgullanmagy gadymy döwürden gözbaş alýar. XX asyryň ikinji ýarymyndan başlap dünýäniň dürli ýurtlarynda zenalaryň sport bilen meşgullanmagy üçin giň mümkinçilikler döredildi. Häzirki döwürde halkara derejesi öndäki ýaryşlar diňe bir şahsy gazanç bolman, eýsem olaryň jemgyýetdäki ornunyň berkemeginde ýardam berýär.

Gahryman Arkadagymyz: «Ýurdumyzyň syýasy, ykdysady, we medeni binýadynyň has-da pugtalandyrylmagynda, gazanýan beýik ýeňişlerimizde, ýetýän belent sepgitlerimizde watansöýüjiligiň we ynsanperwerligiň belent ýörelgelerini özlerine tug edinen mähriban enelerimiziň, hormatly gelin-gyzlarymyzyň uly goşandy bardyr» diýip, gelin-gyzlara uly ynam bildirmegi ýurdumyzyň her bir raýatynyň önünde möhüm borçlary goýýar hem-de olary ata Watanymyz beýgeltmäge çagyýar.

Läle Annamyradowa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň uly mugallymy ilkinji zenalar guramasynyň başlygy.

GYZ EDEBI-IL EDEBI

8-nji sentýabrda Türkmen döwlet bedenterbiýe sport institutynyň talyp gyzlarynyň hem-de professor mugallymlarynyň arasynda maslahat geçirildi. Maslahatda halypa mugallymlaryň çykyşlaryna giňden orun

deňligi sportda we ylym-bilimde üstünlikleri gazanmak üçin döredilip berilýän ajaýyp şertler, milli mirasymyzy gorap saklamak, halkymyzyň medeni gymmatlyklary, halyçylyk, keşdeçilik sungaty barada manyly

berildi. Çykyşlaryň dowamynda ýurdumyza zenanlara hormat goýmakda, gelin-gyzlarymyzy döwletimiz tarapyndan alnyp barylýan uly ähmiýetli işlerde zenalaryň tutýan ornunyň hem belentdedigi barada aýdyp münýýlyklaryň dowamynda has ýokary derejä galan milli mukaddeslikleri gorap saklamagy we türkmen gelin-gyzlaryna mahsus bolan päklik, arassalyk, halallık, wepalylyk ýaly gylyk-häsiýetleri dowam etmektigi belläp geçildi. Mynasyp nesil terbiýesi biziň rowaçlyklarymyzyň gözbaşynda duran zenalarymyzyň boýnuna düşýän esasy borçlaryň biridir. Edep-ekram mekdebi bolan zenalarymyz, gyz-gelinlerimiziň edep-terbiýesiniň ähmiýeti dogrusynda geçirilen bu duşuşyk netijeli ähmiýete eýe boldy. Talyp gyzlaryň arasynda sporta bolan söýgüni, belent adamsöýümlük we ahlak sypatlaryny ündýän wagyz işleri geçirildi. Türkmenistandaky gender

çykyşlar edildi. Ýokary okuw mekdebimiziň ilkinji zenalar guramasynyň başlygy hem Berkarar döwletimiziň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe zenana goýulýan belent sarpalaryň zähmetde ylym-bilimde gazanýan üstünliklerine daýanyp, zenan mertebesini has-da belende galdyryp, ýurdumyza ajaýyp ösüşlere ýetirip, mundan beýläkde has belentlere äkitjekdiklerini bu maslahatda aýdyp geçdi. Maslahatyň ahyrynda okamaga, öwrenmäge, bilimterbiýe almaga döredip berýän mümkinçilikleri hem-de ýurdumyza ösdürmekde alyp barýan beýik maksatly işleri üçin Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň adyna alkyş sözlerini aýtdylar.

Leýla Kürenowa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

Sport we ýaşlar – sagdyn jemgyýetiň binýady

Türkmenistanyň Garaşsyzlygynyň şanly 34 ýyllyk baýramy we Talyplar sportunyň halkara günü mynasybetli Bedenterbiýe we sport uniwersitetleriniň halkara birleşiginiň agzasy bolan Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutunda 15 — 25-nji sentýabr aralygynda «Sport we ýaşlar — sagdyn jemgyýetiň binýady» atly köpçülikleýin sport ýaryşlary geçirildi. Habarda belenilişi ýaly, ýaryşlar türgenler üçin halkara oýunlara taýýarlygyň bir tapgyry bolup durýar. Ýaryşlar woleýbol, basketbol we futzal görnüşleri boýunça guraldy.

Ýurdumyza sagdyn durmuş ýörelgelerini berkarar etmek, jemgyýetimizde bedenterbiýe hem-de sport

bilen yzygiderli meşgullanmagy wagyz etmek boýunça giň gerimli işler alnyp barylýar. Sportuň dürli görnüşleri boýunça sport bäsleşikleri yzygiderli geçirilýär.

Sport ýaryşlarynyň dowamynda Talyplar sportunyň halkara günü mynasybetli ÝUNESKO-nuň Bedenterbiýe we sport boýunça hökümetara komitetiniň (CIGEPS) wekiliniň sanly ulgam arkaly gatnaşmagynda «Sport parahatçylygyň we ynanyşmagyň girewidir» atly milli forum geçirildi.

Aýna Annagulyýewa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

HEKAYA

ATLARY ÜRKÜZER ÖYDÜP GORKDUM...

Bu waka geçen asyryň ahyrlarynda Aşgabadyň aýlawynda bolup geçipdi. Her hepdäniň ýekşenbe güni bolýan at çapysygy göni ýaýlymda görkezilýärdi. Aýlawy geçimeginiň jogapkärçiligi hem belli žumalist Pirguly Garaýewiň üstüne ýüklenýärdi. Pirguly aganam ildeşlerimiz tanasa tanaýandyr welin, onuň agasy, türkmen sport žumalistikasynyň düýbünü tutujylaryň biri, futbol duşuşyklaryny alyp barmakda uly meşhurlyk gazanan Işan Garaýewi welin, irkiräk döwrüň sport muşdaklarynyň tanamaýany ýokdur. Yöne Pirguly aganyň kän bir futbol bilen işi ýokdy, has dogrusy, ol türkmen bedewleriniň çyn muşdagydy. Türkmen atlary hakynda gaty kän, gyzyklydan gyzykly makalalar ýazýardy.

Hawa, onsoň Pirguly Garaýew at çapysygynyň göni ýaýlymda alnyp barylmagyna ýolbaşçylyk ederdi. Pellehananyň gapdalynda kiçiräk awtobus goýlardy, onuň içine hem mikrofondy monitorlar gumalýardy, şolam bize göçme studiýa bolup hyzmat edýärdi.

Gürüňini edýän wagtymyz at çapysygyny halypalarymyzyň biri Kuwwatmyrat Sähetmyradow alyp barýardy. Türkmen teleradiosynyň ýene bir ägirdi, şahyr Geldi Bäşiyew bolsa çapysyklaryň arasynda goşgy okaýardy. Türkmen bedewleri, türkmeniň aýdym-saz sungaty barada ölmez-ýitmez goşgulary döreden Geldi Bäşiyewiň goşgy okaýan mahmal sesi entek-entekler adamlaryň gulagyndan gitmez. Işe täzeräk gelen ýaşlar bolup, öz ýanymyzdan XX asyryň iň gowy sesli alypbaryjysy hakynda pikir alyşýanymyz ýadyma düşýär. Şonda hemmämiz diýen ýaly biragyzydan Geldi Bäşiyewi öňe çykarypdyk. Yogsa ol döwürde Baýram Geldimyradow, Oguljahan Mämikowa ýaly gaýtalanmajak sesli ägirtleriň ençemesi türkmen radiosynda işleýärdi. Ýaşlaryň Geldi agany şeýle sylamagynyň başga bir sebäbi hem bardy. Geldi aga elmydama ýaşlara goldaw berýärdi, ähli meselelerde olaryň arkasyny tutýardy. Şonuň üçin hem hemmeler ony öz halypasy hasaplaýardy. Menem, elbetde, şolaryň biridim.

Men at çapysygynyň göni ýaýlymda alnyp görkezilişine her gezek gatnaşýardym, ýöne özüň alyp barmayardym. Beýleki sport gepeşiklerini alyp barýanym üçin birmeme öwrensini diýip, meni ol ýerde esasy alypbaryjynyň ýanynda oturdýardylar. Garaz men ätiýaçdaky alypbaryjy hökmünde ol ýere barýardym.

Bir gezegem Kuwwatmyrat halypa «haýsydyr bir ýagdaýa görä, gijä galaýmagynyň ahmaldygyny» aýdyp, Pirguly aga jaň edipdir. Ol hem maňa Kuwwatmyrat gelyänçä at çapysygyny alyp barmalydygymy aýtdy. Munuň üçin beýle bir tolgunbam dumadym, sebäbi birinjiden-ä, halki aýdysym ýaly beýleki gepeşikleri alyp barýardym, ikinjidenem, ol ýerde Geldi aga otyrdy. Ony bolsa biz öz howandarymyz ýaly görýärdik. Şonuň üçin alypbaryjyň ýerine geçip oturamda tolgunmakdan nam-nyşan ýokdy. Yöne at çapysyk başlandan soň welin ýa-ha ilkinji gezek alyp barýanym üçin ýa-da at çapysygynyň göçgünü täsir etdi, garaz diýseň joşup alyp barypdyryn. Geldi aga hem oturan ýerinden başam barmagyny çommalyp maňa goltgy berýärdi. Bu hem galkyp duran göwnümi ganatlan-dyrdy.

Tiz wagtdan Kuwwatmyrat halypa geldi-de öz omuna geçdi.

Aýlaw sowlanson Pirguly aga meniň alyp baryşyňa baha berip, meni ýazgaryp başlady:

— Zyňdan ýagy gelyän ýaly gaty gyssanýaň-la, gygyraýşyň dägy näbela, asudarak alyp baraňda bolanokdymy?

Men sesimi çykarman, «haraý gözlöp» ýanymyzda duran Geldi aga seretdim, olam dessine maňa «kömege» ýetişdi:

— Nädäýdiň-aý Pirguly! Gaytam ol gygyryp, şowhunly alyp barýar ahyry.

Pirguly aganyň jogap tapmajak gümany barny, ol dessine gürrüni başga ýaňa sowup goýberdi:

— Gygyranynyň zelesi yok, ýöne men ol atlary ürküzer öydüp gorkdum!

**Gurbangeldi Mämmetsähadow,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň diller
kafedrasynyň mugallymy.**

HOŞBOÝ YSLY - JANA ŞYPALY

Çaý suwdan soň dünýäde iň köp içilýän içimlik bolup, meşhur hasaplanylýan kofe üçünji orunda gelyär.

Çaýyň ata Watany geçmişde Çyn-Maçyn ýurdy bolup, 5 müň ýyldan gowrak wagt bäri bu ýurtda meşhur hasaplanylýar.

Çaýyň Hytaýda ösdürilip ýetişdirilýän seýrek duş gelyän görnüşi bolan teagumin dünýäde iň gymmat çaý hasaplanylýar. Bu çaýyň ýapragyny 7 gezek demläp bolýar.

Hytaýda Ming neberesi döwründe çaý ýapraklary puluň omuna hem ulanylýdyr.

Dünýäde çaýyň 1500-den gowrak görnüşi bar.

Çaý Aziýanyň käbir ýerlerinde ýabany ösýär, ýöne 25-den gowrak ýurtda bu ösümlik ýörite ekilýär.

1300-nji ýyllarda çaý ýapon medeniýetiniň aýrylmaz bölegine öwürülýär.

Haltajykly çaýlar ABŞ-da işlenilip taýýarlanylýar. 1908-nji ýylda Nýu-Ýorkda ýüpek haltajyklarda möhürlenlen önümiň nusgalary şäheriň restoranlaryna iberilýär.

Çaýyň esasan gök, gara we ak çaý ýaly görnüşleri bar. Ak çaý süýji tagamy bilen tapawutla-

nyp, çaý agajynyň ösindäki güllerden alnyar.

Çaý dünýä dilleriniň aglaba böleginde iki söz bilen: «çaý» we «te» (tea) görnüşinde aňladylyar.

Iň köp çaý içilýän ýurtlaryň sanawynda Türkiýe birinji oruny eýeleýär. Ikinji orun Irlandiýa we üçünji orun Beýik Britaniýa degişlidir.

**Baýram Jumanyýazow,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we
sport institutynyň talyby.**

Garaşsyzlyk şöhratymyz - şanymyz

Il arasynda haýsy ýurtda asudalyk parahatçylyk, agzybirlik bar bolsa şol ýurt toý baýramlary, taryhy wakalara baýdyr diýen ajaýyp aýtgy bar. Edil şonuň ýaly ýurdumyzda hem Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýylymyzyň her bir güni toýdur baýramlary beslenýär.

Paýtagtymyzda ýerleşýän Türkmenistanyň Söwda-senagat edarasynyň binasynda 18-20-nji sentýabry aralygynda Türkmenistanyň şanly Garaşsyzlygynyň 34 ýyllygy mynasybetli ýurdumyzyň ykdysady üstünlikleriniň sergisi guraldy. Sergide ýurdumyzda öndürilýän önümler, owadan bezegli türkmen lybaslary sergilendi.

Bu ajaýyp sergide Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň hem sportda gazanan üstünlikleri hem öz ýerini beýanyňy tapdy.

Garaşsyzlykbaýramynyň öňüsyrasynda guralan sergi baýramçylyga bagyşlanan ýatda galyjy çäreleriň biri boldy. Bulardan başga-da ýurdumyzyň dürli künjeklerinde-de Garaşsyzlygyň 34 ýyllygy mynasybetli dürli medeni çäreler we sergiler uly dabara bilen geçirildi.

**Çemen Aramedowa,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutynyň sport
žurnalistikasy hünäriň talyby.**

«Talyp sporty» aýlyk elektron gazetini

Esaslandyryjysy — Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport instituty

Salgysy: 744013, Aşgabat şäheri,

Saparmyrat Türkmenbaşy
şaýoly, 40.

Telefon: +99312 22-65-47

Faks: +99312 22-65-70

Elektron salgymyz:

tbsi@sanly.tm

Gazeti elektron görnüşde

«tbsi.edu.tm» internet

sahypasyndan hem-de

«tdbwesti.sanly» bilim portalyndan

okap bilersiňiz.

Jogapkär redaktor: Arslan Myradow.

Redaksiýanyň geňes agzalary:

G. Baýlyýewa

S. Bäşimowa

A. Amanowa

A. Halmedow

H. Muhyýewa

I. Çuriýew

M. Joraýewa

M. Durdyýewa

G. Soltowow

J. Baltabaýew

A. Mämmedowa

Ý. Rahmanowa